OPORTUNITĂŢI DURABILE PRIVIND ACHIZIŢIILE PUBLICE INOVATOARE

SUSTAINABLE OPPORTUNITIES IN INNOVATIVE PUBLIC PROCUREMENT

Elena RUSU, ORCID: 0000-0001-8593-0079
Ecaterina ULIAN, ORCID: 0000-0001-6105-1221
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 351.712.5:502.131.1

e-mail: gogolnicencoe@mail.ru
e-mail: Ulian.Ecaterina@gmail.com

Achizițiile publice în domeniul inovării pot îmbunătăți și stimula redresarea economică a UE după criza provocată de pandemia de COVID-19 prin investiții publice mai bune. Autorii prezintă sistemul de achiziții publice inovatoare, în mod concis, aspectele fundamentale ale achizițiilor publice în domeniul inovării. În contextul dat abordează conceptul de achiziții publice inovatoare (*IPP Innovative Public Procurement*) ca un proces prin care entitățile publice procură bunuri, servicii, lucrări și utilități în condiții de raport optim: preț – calitate, astfel încât acestea să genereze beneficii inovative pentru entități și societate, dar cu impact negativ minim asupra mediului.

Pentru realizarea studiului, autorii au aplicat *metode* de cercetare tradiționale: metoda monografică, analiza de documente, comparația, analiza tendinței ș.a. *Obiectivele* articolului denotă: clarificarea conceptului de achiziții publice în domeniul inovării, dimensiunea globală și valoarea sa adăugată; cadrul de politici, ilustrează modul în care se poate deschide calea achizițiilor publice pentru inovatori, inclusiv pentru întreprinderile nou-înființate și IMM-urile inovatoare. **Scopul** general este de a sprijini achizitorii publici să contribuie într-o mai mare măsură la redresarea economică, la dubla tranziție verde și digitală, precum și la reziliența UE.

Inovarea este esențială pentru a obține creștere economică durabilă și locuri de muncă în toate regiunile. Produsele, lucrările și serviciile noi consolidează competitivitatea întreprinderilor europene și creează locuri de muncă. Achizițiile publice reprezintă aproape 20% din PIB în Europa. Modul în care sunt cheltuiți banii publici are un impact important asupra economiei. Achiziționarea de soluții inovatoare permite organismelor publice la nivel regional și local să asigure o furnizare mai eficientă a serviciilor publice, cu un consum redus de energie, costuri mai mici pe ciclu de viață și avantaje oferite de soluții care corespund nevoilor lor.

Autorităților publice care sprijină procesul de inovare sau achiziționarea de bunuri și servicii inovatoare li se acordă direct servicii îmbunătățite la costuri optimizate. Din acest motiv, introducerea inovării devine *eficientă* și *eficace* în direcția unor societăți moderne, mai competitive, mai durabile [1].

Ca definiție, achizițiile publice inovatoare reprezintă achiziționarea unui produs sau serviciu nou sau mai bun, care îmbunătățește productivitatea, calitatea, durabilitatea și impactul sectorului public. În cadrul achizițiilor publice inovatoare, obiectul poate fi reprezentat de rezultate, eficacitate, performanță, calitate sau cerințe operaționale [2].

Achizițiile publice în domeniul inovării oferă oportunități neexploatate pentru întreprinderile nou-înființate și pentru dezvoltarea de soluții inovatoare, astfel cum a subliniat Comisia în recent adoptata sa strategie dedicată IMM-urilor și în Planul de acțiune privind drepturile de proprietate intelectuală [3]. Astfel, s-a constatat că achiziții publice în domeniul inovării înseamnă orice achiziție care îndeplinește, unul din următoarele criterii:

Tabel

Criteriile achizițiilor publice în domeniul inovării

1. Achiziţionarea procesului de inovare – servicii de cercetare şi dezvoltare – cu rezultate (parţiale)	2. Achiziţionarea rezultatelor inovării
•În cazul dat, achizitorul public îşi descrie necesităţile, îndemnând întreprinderile şi cercetătorii să dezvolte produse sau servicii inovatoare, care nu există încă pe piaţă, pentru a răspunde acestor necesităţi. Aici se includ activităţi ce au ca scop aplicarea rezultatelor obţinute de pe urma cercetării şi/sau experienţei practice, care sunt orientate spre utilizarea în activitatea practică şi/sau comercializarea pe piaţă a materialelor, produselor sau dispozitivelor, procedeelor, sistemelor şi serviciilor noi sau ameliorate substanţial.	•În acest caz, achizitorul public, în loc să cumpere soluţii gata de utilizare, acţionează ca prim utilizator şi cumpără un produs sau un serviciu care este nou pe piaţă şi care conţine caracteristici cu adevărat noi . O astfel de inovare, care aduce performanţe mai bune şi valoare adăugată pentru diferitele părţi interesate, corespunde contextului tradiţional *(inovare progresivă)*, dar adesea afectează vechiul sistem prin crearea de tipuri diferite de actori, fluxuri, valori *(inovare disruptivă)* sau chiar necesită o transformare mai cuprinzătoare, deoarece abordează necesităţi nesatisfăcute şi impune reforme structurale sau organizaţionale *(inovare transformatoare)*.

Sursa: Elaborat de autor în baza sursei [3].

Comisia Europeană a emis deja o serie de materiale de orientare spre dezvoltarea achizițiilor inovatoare [4]. Acestea se concentrează asupra unor anumite aspecte neexplorate ale instrumentelor propuse de normele UE modernizate și le plasează într-o perspectivă mai amplă, inclusiv în contextul sprijinului acordat la nivelul UE pentru

întreprinderile nou-înființate și IMM-urile inovatoare. Prin urmare, aceste orientări au drept scop [4]:

- să furnizeze argumente pentru realizarea unei analize economice pentru achizițiile publice în domeniul inovării;
- să sugereze acțiuni de politică care să ofere sprijinul politic și organizațional necesar pentru proiectele inovatoare;
- să sprijine evitarea incertitudinilor pe baza explicării cadrului juridic al UE pentru achizițiile publice aplicat procedurilor inovatoare, precum și prin exemple din viața reală.

Un exemplu de achiziții inovatoare a fost Austria [6]. Apele reziduale rămase în urma producției de monede din Austria conțin substanțe chimice în concentrații care depășesc limitele legale. Agenția Federală pentru Achiziții Publice din Austria a lansat o procedură de achiziții publice în trei etape în vederea găsirii unei soluții inovatoare pentru monetăria austriacă (entitatea responsabilă pentru producția de monede). Potențialii furnizori au fost invitați să furnizeze informații despre istoricul soluției inovatoare. În clauzele contractuale au fost incluse obiective precise pentru tratarea apei. Rezultatul a fost mecanismul de evaporare în vid, ușor de instalat, care a fost selectat, filtrează o gamă largă de particule, inclusiv metalice, provenite din procese galvanice, fotografice, de imprimare, farmaceutice și alimentare, ceea ce îl face potrivit pentru utilizare într-o varietate de industrii. În plus, nevoia de apă proaspătă a monetăriei austriece a fost redusă cu 97%, economisindu-se 4 mil. de litri de apă pe an.

În concluzie, achiziţiile publice inovatoare abordează preocupări privind modalitatea în care acestea aduc cea mai mare valoare adăugată în ceea ce privește calitatea, eficiența din punctul de vedere al costurilor, impactul social și de mediu și dacă aduc oportunități pentru piața furnizorilor. Acestea deschid calea către soluții de calitate superioară și mai eficiente care apreciază beneficiile sociale și de mediu, îmbunătățesc raportul cost-eficacitate și aduc noi oportunități de afaceri pentru autorități publice și întreprinderi.

Referinţe:

1. Innovation Procurement Platform, http://innovation-procurement.org/why-buy-innovation/
2. Comunicare a Comisiei. Orientări privind achizițiile publice în domeniul inovării Bruxelles, 18.6.2021, 4320 final.
3. Comunicare a Comisiei. Valorificarea la maximum a potențialului inovator al UE – Un plan de acțiune privind proprietatea intelectuală care să sprijine redresarea și reziliența UE. COM(2020) 760 final, 25.11.2020. https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0760&from=EN.
4. Benchmarking of R & D procurement and innovation procurement investment across Europe (Analiza comparativă a investițiilor în achiziții publice în dome-

niile cercetării, dezvoltării și inovării în întreaga Europă), Comisia Europeană, octombrie 2020: https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=69920.
5. https://www.hankintakeino.fi/fi/hankintaosaamisen-kehittaminen/mika-kestava-ja-innovatiivinen-hankinta
6. http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue58_Case_Study117_BBG_Austria.pdf

Această publicație este elaborată în cadrul Proiectului: „Consolidarea achizițiilor publice durabile în Republica Moldova”. Cifrul: 20.80009.7007.15, finanțat din Bugetul de Stat în cadrul Programului de Stat (2020-2023).